

Lieve GEVERS, *Honderd jaar Katholieke Studerende Jeugd 1884-1984. De geschiedenis van de Hasseltse Jonge Klauwaarts*. Hasselt, 1986.

Gedenkboeken zijn vaak weinig kritisch en eng van opzet. Dr. Gevers bewijst met haar overzicht van een eeuw Hasseltse *Jonge Klauwaarts* dat het ook an-

ders kan. Ze heeft zich tot doel gesteld om een casestudy te maken, die behalve tot de plaatselijke geschiedenis ook een bijdrage zou leveren tot de geschiedschrijving van het jeugdwerk, de Vlaamse Beweging en de (kerkelijke) mentaliteit in Vlaanderen. Door verwijzingen naar ruimere maatschappelijke evoluties en fenomenen en vooral door de concrete aanduiding van de impact ervan op de werking, de doelgroep, het ledenaantal enz. van de *Jonge Klauwaarts* is ze daar volkomen in geslaagd. Haar opdrachtgevers vroegen echter ook een gedenkboek dat (doorheen globaliserende lijnen) een beleefde realiteit zichtbaar zou maken in tekenende details. Op dit punt scoort de auteur iets minder hoog. Alhoewel het boek vrij scherp de concrete werking van de betreffende vereniging weergeeft, is het toch geen echt sfeervol relaas geworden van wat de vereniging voor een groot aantal Hasseltse jongeren heeft betekend. De auteur heeft eerder voor precisie en gedetailleerde volledigheid geopteerd dan voor een vlotte en evocatieve beschrijving. Het boek bevat bij voorbeeld veel opsommingen van weinig zeggende namen. Men krijgt soms de indruk dat per se iedere voorzitter, secretaris en (bestuurs)lid moest worden vermeld.

In de geschiedenis van de *Jonge Klauwaarts* kunnen volgens de auteur twee grote perioden worden onderscheiden: tot 1928 situeerden ze zich binnen de Katholieke Vlaamse Studentenbeweging, daarna maakten ze deel uit van het Jeugdverbond voor Katholieke Actie (J.V.K.A.) en rekenden ze zichzelf tot de K.S.A.

Bij de stichting in 1884 lag de klemtoon op de taalstrijd en flamingantische agitatie. Rond de eeuwwisseling legden de leden van de *Jonge Klauwaarts* zich, als toekomstige leiders van het Vlaamse volk, meer toe op zelfstudie. Daarbij stond het beheersen van de moedertaal centraal. Omstreeks 1910 kregen opnieuw de taalstrijd en de ruimere emancipatie van het Vlaamse volk de aandacht. Tijdens de oorlog, tot 1917, raakte de bond in het activistische vaarwater. De Hasseltse *Klauwaarts* maakten deel uit van het in 1903 opgerichte Algemeen Katholiek Vlaams Studentenverbond (A.K.V.S.). Een markant gegeven daarbij is dat ze, wat het ledenbestand betreft, in twee opzichten een buitenbeentje vormden. Zoals andere studentenbonden bestonden de *Klauwaarts* uit middelbare scholieren en jongvolwassenen. Laatstgenoemden waren bij de Hasseltse jeugdvereniging echter niet steeds (Leuvense) studenten en seminaristen, maar soms ook reeds beroepsactieve (jonge) volwassenen. Ten tweede recruteerde de bond zowel uit een katholiek college (het Sint-Jozefscollege) als uit het atheneum van Hasselt. Deze „gemengde samenstelling” had tot gevolg dat de *Jonge Klauwaarts* het niet altijd eens waren over het levensbeschouwelijke imago van hun vereniging en meermaals dook de vraag op of het katholieke karakter van de beweging nevensgeschikt dan wel ondergeschikt moest zijn aan de Vlaamse zaak.

Na de oorlog werd de band met het Sint-Jozefscollege dichter aangehaald en verdwenen de atheneumleerlingen en de oud-studenten uit het ledenbestand. De seminaristen in het bestuur leidden de bond in de door bisschop Rutten gewenste bedding van het Limburgs Katholiek Vlaams Studentenverbond (L.K.V.S.). De *Klauwaarts* verlieten het Vlaams-nationalistische spoor van het A.K.V.S.

Met de inschakeling van het L.K.V.S. in het J.V.K.A. was de Hasseltse jeugdvereniging niet langer op de eerste plaats een deel van de Vlaamse Beweging, maar van een kerkelijk strijdende beweging. Het Katholieke Actie-ideaal bleef wel verbonden met een niet-nationalistische vlaamsgezinde werking. Samen bepaalden ze de ideologische opstelling van de *Jonge Klauwaarts* tijdens de bewegende jaren dertig en gedurende de Tweede Wereldoorlog. Kenmerkend was zeker ook de sociaal-caritatieve inzet. Vanaf 1934 werkten de *Jonge Klauwaarts* onder de koepel van het toen opgerichte K.S.A.-Jong Vlaanderen.

De ideologische en organisatorische ontwikkeling in het interbellum leidde ertoe dat de *Jonge Klauwaarts* geleidelijk van studenten- naar jeugdbeweging evolueerden. Knapen in uniform marcheerden achter vaandel en trommelcorps. In 1944 werd de bond opengesteld voor leerlingen vanaf het derde leerjaar. Daardoor steeg het aantal leden tot meer dan tweehonderd in de jaren vijftig. De typische jeugdbewegingsmethodiek met vaardigheidsproeven, sportmanifestaties en kampen vond meer en meer ingang. Wel bleef de bond trouw aan specifieke K.S.A.-rituelen en symbolen en aan zijn Katholieke Actie-ideaal, wat zich onder meer uitte in inzet voor de missies, Milac enz.

In de jaren zestig werd de werking van de jeugdbeweging geperfectioneerd. Er werd gestreefd naar zorgvuldige planning en voorbereiding van activiteiten en naar gekwalificeerd leiderschap. De groep plooidde meer op zichzelf terug. De vlaamsgezindheid van de vereniging laaide nog éénmaal op bij de „Kwestie-Leuven”. Net zoals in de universiteitsstad deinde de revolte echter vlug uit tot een brede maatschappijkritiek, die vooral in 1969-1970 weerslag had in de bond. Zelfs de Kerk werd bekritiseerd. Nadien werd de toon milder. Men probeerde bepaalde nieuwe inzichten en doelen in het functioneren van de vereniging zelf te integreren. De belangrijkste innovatie betrof de gemengde werking.

Na 1976 kwamen de jongeren en de leiding meermaals in conflict. De jongeren hebben wel het anti-autoritaire trekje van mei '69 behouden, maar het appel tot engagement en contestatie zijn ze moe. De leiders van een gedenkwaardige bond als de *Jonge Klauwaarts* hebben er blijkbaar moeite mee dat de jongeren van de jaren tachtig geen maatschappelijk doel willen dienen, maar op zoek zijn naar (gezonde) ontspanning in groep.

Uit de bovenstaande poging tot samenvatting blijkt hopelijk hoe leerrijk Gevers' studie is. Moge het toekomstige producenten van gedenkboeken inspireren.

Erik Vanpoucke